

Mewnforiwyd peth crochenwaith wedi'i daflu o'r Cyfandir i Gymru yn nechrau'r canoloesoedd, ac erbyn y 10fed ganrif roedd crochenwaith Eingl-Sacsonaidd o Loegr yn ymddangos yng Nghymru.

Dewch o hyd i ragor o ganllawiau archaeoleg neu cysylltwch ag archaeolegwyr yr Amgueddfa i gael cymorth gydag adnabod: amgueddfa.cymru/casgliadau/ar-eich-stepen-drws neu ar Twitter @SF_Archaeology

'Crochenwaith D' *Derivées sigillées paléochrétienne Atlantique (DSPA)*

Cafodd crochenwaith bwrdd llwyd wedi'i daflu ar olwyn gyda slip tywyll (weithiau'n ddu) ei enwi'n 'Grochwneith D' gyntaf ym Mhrydain. Cafodd ei gynhyrchu yn Ffrainc yn y 6ed a'r 7fed ganrif, mwy na thebyg ar arfordir yr Iwerydd yn ardal Bordeaux a dyffryn Loire, a'i enw heddiw yw *Derivées sigillées paléochrétienne Atlantique (DSPA)*. Cyrhaeddodd Gymru yn y 6ed ganrif.

At beth fyddai DSPA yn cael ei ddefnyddio?

Byddai'n cael ei ddefnyddio ar gyfer platiau a bowlenni i baratoi a gweini bwyd a *mortaria* i baratoi llysiau a ffrwythau. Roedd grit garw yng ngwaelod y mortarium yn helpu i falu'r bwyd.

Daw'r lliw llwyd o gael ei danio mewn atmosffer is, ond o gael eu llosgi gall ddychwelyd at liw llwydfelyn wedi ocsidio (fel yn Hen Gastell ger Abertawe). Cafodd nifer o esiamplau eu canfod yn Ninas Powys, ger Caerdydd, yn ogystal ag yn Sir Benfro.

'Crochenwaith E'

Cynhyrchwyd amrywiaeth o jariau, powlenni a jygiau grit garw yn Ffrainc o'r 6ed ganrif hyd at ddiwedd y 7fed ganrif.

Cyrhaeddodd 'Crochenwaith E' Iwerddon, de Cymru ac arfordir gorllewin Prydain o ddiwedd y 6ed ganrif, ond yn bennaf yn nechrau'r 7fed ganrif.

Nodweddion 'Crochenwaith E'

Mae'r deunydd yn glai gwyn garw gydag arwyneb smotiog wedi'i achosi gan grit cwarts onglog ymwithiol.

Mae'r lliw yn wyn ar y cyfan, ond gall fod darnau oren neu lwyd, a gall amodau'r pridd ei afliwio.

Mae'n gallu cael ei gymysgu â chrochenwaith garw Rhufeinig, a chrochenwaith Ffrengig o ddiwedd y Canoloesoedd a Saintonge a Normandi.

Crochenwaith Stafford

Crochenwaith wedi'i daflu ar olwyn a gynhyrchwyd ger Stafford yng ngogledd-orllewin Teyrnas Mersia yn y 10fed a'r 11eg ganrif OC.

Mae'r deunydd melynffrown golau, garw yn llawn cwarts, peth tywodfaen a mica.

Gwyddom ei fod i'w ganfod yn bennaf yng ngorllewin a gogledd Mersia, ond mae rhai esiamplau ar arfordir gogledd Cymru.